

Осташова Валерія Олександрівна,

Полтавська державна аграрна академія, кандидат юридичних наук, доцент

ВІДКРИТІСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Створення та діяльність юридичних клінік в Україні регламентується Конституцією України, Законом України «Про безоплатну правову допомогу», Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України» та іншими нормативно-правовими актами. Зазначене положення містить вимогу щодо оприлюднення інформації про роботу юридичної клініки. Крім того, ст. 30 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р. передбачає, що заклади освіти формують відкриті та загальнодоступні ресурси з інформацією про свою діяльність, а отже, і про діяльність своїх структурних підрозділів, зокрема, юридичних клінік.

Стандарти діяльності юридичних клінік України також містять норму щодо їх відкритості. Найдоступнішим способом такого висвітлення в сучасних умовах є інформування на веб-сайті закладу вищої освіти або юридичної клініки. Також за допомогою мережі Інтернет клініка може здійснювати правову просвітницьку діяльність, надавати он-лайн консультації тощо, будучи максимально відкритою та доступною для потенційних клієнтів. Саме аналізу досягнутого рівня відкритості у діяльності юридичних клінік Польщі та України присвячене наше дослідження.

У монографії «Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога» авторства М. Т. Лоджука зазначено, що перша в Європі юридична клініка з'явилася у Ягелонському університеті у м. Кракові [1, с. 21]. На веб-сайті закладу зазначено, що це відбулося у 1997 році. У той же час у реєстрі Асоціації юридичних клінік 1997 рік є роком заснування юридичної клініки Академії адвокатури України, 1998 рік – Одеської юридичної академії [2]. На

веб-сайті Київського національного університету імені Тараса Шевченка міститься інформації про те, що його юридична клініка розпочала свою діяльність у вересні 1995 року. Отже, визначити, вищі Польщі чи України раніше розпочали працювати у форматі юридичних клінік, із представленої на веб-сайтах навчальних закладів інформації неможливо через її суперечливість.

Найповнішу та систематизовану інформацію про роботу юридичної клініки ми побачили на веб-сайті все того ж Ягелонського університету, де висвітлена інформація щодо історії її створення, участі у різних проектах, підготовці друкованих праць з посиланнями для ознайомлення. Робота здійснюється у наступних секціях: цивільного права, кримінального права, медичного права, трудового права та прав людини. Також розміщені бланки, сформовані відповідно до зазначеного переліку секцій, які слід заповнити клієнту. Визначено, хто саме і з яких питань веде прийом. Передбачено, що заяву до клініки можна надіслати електронною поштою [3]. Юридичні клініки Польщі як правило ведуть прийом по півдня (години праці зазначені на веб-сайтах). В Університеті імені Адама Міцкевича у Познані діючим графіком передбачено роботу з 8.00 до 20.00 щодня, крім вихідних. Деякі з клінік оприлюднюють облік розглянутих за період свого існування справ. Порядок звернення клієнтів подано у доступній формі, не перевантажено зайвою інформацією.

За критерієм відкритості серед юридичних клінік України хотілося б відзначити клініку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Окрім загальної інформації про засади надання безоплатної правової допомоги, контакти, консультантів, юридична клініка активно займається правовою просвітницькою діяльністю. На її веб-сайті розміщені фахові роз'яснення з таких актуальних питань як: чи заслуговує студент на субсидію; як захистити свої права при отруєнні у закладі харчування; як поводити собі працівнику у випадку виробничої травми; які права пасажирів Укрзалізниці тощо? [4].

Дослідивши відкритість у діяльності юридичних клінік зазначимо, що її

рівень, зважаючи на оприлюднену на веб-сайтах закладів вищої освіти Польщі та України інформацію, є подібним. Практично усі виші, які здійснюють підготовку фахівців-правників створюють такі консультаційні центри по наданню правової допомоги. Щоправда більшість з них не розміщують належним чином затверджені та підписані положення про юридичну клініку. На нашу думку, будь-який підрозділ закладу освіти має здійснювати моніторинг відгуків клієнтів про свою роботу, самоаналіз шляхом підготовки щорічних звітів та оприлюднювати їх, планувати нові форми активності, які б відповідали вимогам сьогодення.

Література

1. Лоджук М. Т. Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога : монографія / М.Т. Лоджук. – Одеса : Фенікс, 2015. – 328 с.
2. Реєстр юридичних клінік України [Електронний ресурс]. – АЮКУ, 2017. – 50 с. – Режим доступу : <https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2017/07/reyestr-AYUKU-2017.pdf>
3. Studencka Poradnia Prawna Uniwersytetu Jagiellońskiego [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.law.uj.edu.pl/poradnia/site/main.php>
4. Юридична клініка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://legalclinic.nlu.edu.ua/>